

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 122/2022-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom, Jesenná 8, Prešov, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 8 C 19/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 19/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 19/2019 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **1 500 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **739,66 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. januára 2022 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 8 C 19/2019. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie ním označených práv, prikáže okresnému konat' bez zbytočných prietáhov a prizná mu finančné zadost'učinenie vo výške 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľ sa v napadnutom konaní žalobou z 28. mája 2019 domáha proti žalovanej Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“) určenia, že postup a rozhodnutie Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 41/2017 je vo vzťahu k sťažovateľovi v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania (diskriminačné konanie).

3. Sťažovateľ uviedol, že okresný súd bol nečinný v období od 10. decembra 2019 do 23. apríla 2021, keď nevykonal žiaden úkon, čo predstavuje 16 mesiacov absolútnej nečinnosti. Okresný súd tiež od 10. decembra 2019 až dosiaľ nerozhodol o návrhu sťažovateľa na pristúpenie subjektu na strane žalovanej ani o jeho návrhu na zmenu žaloby. V období od 11. mája 2021 do podania ústavnej sťažnosti bol okresný súd opätovne nečinný, čo predstavuje obdobie ďalších 8 mesiacov. Od podania žaloby tak okresný súd vykazuje nečinnosť v celkovom trvaní viac ako dva roky.

4. Z hľadiska kritérií posudzovaných pri rozhodovaní, či vo veci došlo k prietahom v konaní, sťažovateľ zastáva názor, že posudzovaný prípad sa z právnej ani zo skutkovej stránky nejaví ako osobitne zložitý, správanie sťažovateľa nemalo žiaden vplyv na prietahy v konaní a samotný postup okresného súdu možno z väčšej časti hodnotiť ako nečinnosť. Okresný súd ani po dva a pol roku nedokázal nariadiť ani termín prvého pojednávania.

5. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 122/2022-21 z 15. marca 2022 prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že po oboznámení sa s obsahom ústavnej sťažnosti sťažovateľa a po preštudovaní elektronického súdneho spisu sp. zn. 8 C 19/2019 možno konštatovať prietahy zo strany súdu v predmetnom súdnom konaní, a to v období od 10. decembra 2019 do 19. apríla 2021 a od 19. júla 2021 do 1. marca 2022. V súčasnosti je vo veci nariadené pojednávanie na 11. máj 2022. Zákonná sudkyňa sa k veci nevyjadrila.

II.2. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že okresným súdom konštatovaný priet'ah v namietanom konaní v dĺžke 16 mesiacov je v zásade zhodný s tým, čo uviedol v ústavnej sťažnosti, avšak čo sa týka priet'ahu v dĺžke viac než 7 mesiacov, sťažovateľovi nie je zrejmé, od akého úkonu súdu porušovateľ vyvodzuje dátum 19. júla 2021, keďže posledným relevantným úkonom okresného súdu bolo zaslanie vyjadrenia žalovanej sťažovateľovi (11. mája 2021).

8. Z elektronického súdneho spisu nevyplývajú žiadne skutočnosti nasvedčujúce tomu, že porušovateľ v namietanom konaní vykonal akýkoľvek relevantný úkon v období už od 11. mája 2021, a to až do nariadenia termínu pojednávania (2. marca 2022), čo predstavuje priet'ah v trvaní takmer 10 mesiacov.

9. Sťažovateľ tiež poukázal na nezájem zákonnej sudkyne, ktorý sa ani nepokúsil vysvetliť dôvody svojho nekonania a takto aspoň čiastočne zmierniť zásah do práv sťažovateľa. Táto skutočnosť sama osebe svedčí o tom, že priet'ahy vzniknuté v namietanom konaní nie je možné vysvetliť ani z objektívneho a ani zo subjektívneho hľadiska.

10. Objektívne možno konštatovať, že okresný súd svojou nečinnosťou spôsobil priet'ahy v namietanom konaní, keď dopustil, aby sa z namietaného konania stala reštančná vec, v ktorej takmer tri roky odo dňa podania žaloby nedošlo k vykonaniu prvého pojednávania. Pôvodne nariadené pojednávanie na 11. máj 2022 bolo na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa (z dôvodu kolízie) odročené na 15. jún 2022.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením označených práv je založená na jeho tvrdení o nečinnosti okresného súdu, ktorý je absolútne nečinný viac ako dva roky. Predmetom napadnutého konania je určenie, že postup a rozhodnutie Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 41/2017 je vo vzťahu k sťažovateľovi v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania.

12. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Vychádzajúc zo základných kritérií hodnotenia prejednávania veci v primeranej lehote, ústavný súd otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti

prípade, a preto aj v prípade sťažovateľa preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitosť, povahu veci, ďalej správanie sťažovateľa v priebehu konania a postup okresného súdu.

15. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že aj keď rozhodovanie vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania netvorí bežnú agendu všeobecných súdov, nemožno považovať predmet napadnutého konania za skutočnosť, ktorá by vykazovala črty mimoriadnej zložitosti zakladajúcej dôvod na výrazné predĺženie napadnutého konania. Samotná skutková zložitosť veci by mohla byť ústavným súdom potenciálne konštatovaná vzhľadom na predmet sporu, avšak v samotnom priebehu napadnutého konania k vykonaniu žiadneho pojednávania zo strany okresného súdu dosiaľ nedošlo. Na doterajšiu dĺžku napadnutého konania preto nemala vplyv ani skutková zložitosť veci.

16. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom.

17. Ústavný súd ďalej pristúpil k posúdeniu samotného postupu okresného súdu. Ako z predloženého spisu okresného súdu, ústavnej sťažnosti a napokon aj vyjadrenia okresného súdu vyplýva, okresný súd bol absolútne nečinný 16 mesiacov, a to v období od 11. decembra 2019, keď mu bola doručená replika sťažovateľa a jeho návrh na pristúpenie subjektu na strane žalovanej, do 20. apríla 2021, keď uznesením rozhodol o možnosti žalovanej vyjadriť sa k stanovisku žalobcu, čo žalovaná zrealizovala podaním z 30. apríla 2021. O návrhu sťažovateľa na pristúpenie ďalšieho subjektu okresný súd dosiaľ nerozhodol. Aj v ďalšom období od zaslania vyjadrenia žalovanej sťažovateľovi 11. mája 2021 až do 1. marca 2022, keď okresný súd nariadil pojednávanie na 11. máj 2022, bol opätovne absolútne nečinný, čo trvalo takmer desať mesiacov. Od podania žaloby tak ku dňu podania ústavnej sťažnosti uplynulo 32 mesiacov bez toho, aby sa vo veci uskutočnilo jediné pojednávanie či iný úkon, ktorý by smeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Prvé pojednávanie vo veci sa pravdepodobne uskutoční až 15. júna 2022, teda viac ako tri roky od podania žaloby.

18. Zistené skutočnosti sú postačujúce na vyvodenie konečného záveru, že celková dĺžka napadnutého konania vzhľadom na aktuálne dosiahnutý procesný stav je z ústavného hľadiska neakceptovateľná. Napadnuté konanie je z hľadiska nastolenia právnej istoty sťažovateľa fakticky v rovnakom stave ako po podaní žaloby aj po 36 mesiacoch trvania konania. Svojou neospravedlnenou nečinnosťou okresný súd prispel k dĺžke napadnutého konania v takom rozsahu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jeho práva na pojednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

19. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

20. Ústavný súd v nadväznosti na svoje zistenia prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

23. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 eur, čo odôvodňuje absolútnou nečinnosťou okresného súdu.

24. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020), predmet konania, celkovú dĺžku konania, postup okresného súdu a dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že primerané finančné zadosťučinenie v tejto veci predstavuje sumu 1 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). V prevyšujúcej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

25. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3, § 13 ods. 2). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je v sume 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 11,63 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu, vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) v celkovej výške 616,38 eur, čo s daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 739,66 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu